

Kommentarer till ALOS 05

Dessa kommentarer är avsedda att underlätta användningen av ALOS 05. De förklarar vissa frågor i anslutning till bestämmelserna men är inte en del av själva avtalet. I de fall då avtalet inte reglerar uppkommen situation skall köplagens regler gälla.

1. Avtalet är inte avsett att användas när beställaren tillhandahåller en väsentlig del av det fysiska materialet.

3. Med tre dagars varsel avses tre arbetsdagar.
Denna punkt reglerar inte provdrift, som måste avtalas separat.

4. Leveransklausuler skall tolkas enligt Incoterms 2000 (Internationella Handelskammarens regler för tolkning av leveransklausuler). DDP (delivered duty paid) är ett Incoterms-begrepp och avser att leveransen skall, om så avtalats, ske dit köparen begärt. Risken för varan övergår när säljaren levererat varan till i avtalet angiven plats. Det är lämpligt att köparen tillser att varan kvitteras på t.ex. en följesedel.

Med termen "fritt säljarens fabrik" eller "Ex works", avses att risken och kostnaderna för transporten åvilar köparen. Säljarens skyldigheter inskränker sig till att hålla varan redo på sin fabrik eller lager. Riskens övergång när varan hålls avskild för köparen.

7. Leveransförsening från säljarens sida föreligger när leveransdag inte överensstämmer med avtalad tidpunkt för leverans.

Med begreppet skriftligen avses även meddelanden i elektronisk form.

9. Vite är ett på förhand bestämt skadestånd. Det är således tillräckligt att säljaren är ansvarig för en försening för att avtalat vite skall betalas. Köparen behöver alltså inte bevisa vilken skada han lidit. Vitet räknas på priset ex. moms. Om parterna *inte* vill att förseningsvite skall utgå måste avtalet fyllas i med 0%.

10. För att bedöma om dröjsmålet är av väsentlig betydelse för köparen krävs att man gör en individuell bedömning. Prövningen är objektiv. Detta innebär att köparen i det enskilda fallet har ett såväl påtagligt som befogat hävningsintresse. Vid bedömningen beaktas t.ex. typ av köp (stapelvara eller specialgoods) varans art, avvikelens storlek i förhållande till en felfri leverans.

Köparen har också rätt att häva avtalet då maximalt vite utgått. Någon väsentlighetsbedömning behöver då inte göras. Om varan inte kommer köparen tillhanda inom avtalad tid och maximalt vite löpt ut skall köparen meddela säljaren skriftligt att han avser häva köpet. Köparen har dock inte rätt att häva avtalet förrän han skriftligen givit säljaren en slutlig frist, vilken inte får vara kortare än en vecka. Innan köparen meddelar säljaren detta måste det maximala vitet ha löpt ut. Orsaken till detta är att parterna inte skall förhålla sig passiva i relationen till varandra. Säljaren skall enligt punkten 7 underrätta köparen om han inte kan hålla avtalad leveranstid. Om leveransförseningen är av väsentlig betydelse för köparen skall säljaren informeras om detta. Avtalet kan då hävas på denna grund, även om inte maximalt vite löpt ut.

11. Med indirekt förlust avses

1. förlust till följd av minskning eller bortfall av produktion eller omsättning,
2. annan förlust till följd av att varan inte kan utnyttjas på avsett sätt,
3. utebliven vinst till följd av att ett avtal med tredje man har fallit bort eller inte har blivit riktigt uppfyllt, och
4. annan liknande förlust, om den varit svår att förutse.

Det finns ingen entydig tolkning av begreppet "grov vårdslöshet". Enligt rättspraxis anses grov vårdslöshet föreligga vid ett brottsligt förfarande eller när säljaren har en medveten insikt om allvarlig skaderisk.

Ökade produktionskostnader får som regel anses vara direkt förlust och således skadestandsgrundande.

Det finns möjlighet att avtala om en högre skadestandsgräns än de 20% som anges i avtalet. Om t.ex. täckningsköp kan bli aktuellt och ett sådant kan förväntas medföra högre kostnader kan det vara lämpligt att höja skadeståndet. Om parterna avtalar att säljaren, vid försenad leverans enligt p 11, kan komma att få betala mer än 20% av köpeskillingen i vite så bör även beloppsgränsen för skadestånd höjas.

ALOS 05 har för normalfallet satt en skadestandsgräns om 20% eftersom höga skadeståndsmöjligheter är kostnadsdrivande.

16. Faktura kan utställas i pappersform eller i elektronisk form. Offentlig sektor har benämnt sin uppsättning standarder för elektronisk handel (order, faktura m.fl. elektroniska meddelanden) som SFTI (Single Face to Industry).

Köpare och säljare kan avtala om elektronisk fakturering. Inga formkrav ställs. För mer omfattande elektronisk handel rekommenderas att EDI-avtal ingås (avtal om utväxling av elektroniska meddelanden). Svenskt standardavtal finns, AB EDI 2004.

17. SFTI standarden för elektronisk handel anvisar att förfalldag beräknas utifrån fakturans utställsedag. Fakturans ankomstdag är okänd för leverantörens system, om förfalldag baseras på detta datum ger säljarens system ett osäkert underlag för bevakning av betalningar. Inför man av något skäl avtalsvillkor som skapar osäkerhet i systemet avstår man samtidigt från effektiv maskinell kontroll och därmed begränsas också den eftersträvade rationaliseringen med elektronisk handel. Att ha i åtanke härvid är att utställsedatum och mottagningsdatum oftast är de samma. Självfakturering innebär att köparen skapar fakturan istället för att säljaren gör det. Självfakturering används, om parterna så avtalat, vid väl definierade produkter där priserna är överenskomna och uppdaterade i köparens system.

18. Påminnelseavgift får debiteras enligt lag (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m. och förordning (1981:1057) om ersättning för inkassokostnader m.m.

19. Fel föreligger när leveransen avviker från avtalad specifikation, dvs. art, mängd, kvalitet, andra egenskaper och förpackning skall överensstämma med vad som följer av avtalet.

20–22. Enligt ALOS 05 föreligger det en presumtion för att en bristande avtalsenlighet som visar sig inom ett år från avlämnandet eller avhjälpandet av en vara har funnits vid tidpunkten för leveransen. Presumtionen skall inte gälla när den är oförenlig med varans eller felets art. Det skall dessutom vara möjligt att omkullkasta presumtionen genom att bevisa motsatsen. Vidare skall rätten att reklamera upphöra efter två år, om inte längre reklamations- eller garantitider eller liknande utfästelser avtalats mellan parterna. Om parterna avtalat en längre presumtionstid/garantitid är det viktigt att parterna även reglerar en förlängd reklamationsfrist. Om så inte är fallet kan köparens möjligheter att utnyttja förlängda presumtionstider/garantitider gå förlorad.

Parterna kan överväga kortare reklamations- och presumtionstider för att påverka pris och andra villkor.

Säljarens åtagande är att leverera en felfri vara. Om fel påtalas skall säljaren skyndsamt vidta den åtgärd som omständigheterna påkallar. Att i detta fall ange en tidsgräns låter sig inte göras eftersom omständigheterna varierar. Om det är mycket viktigt att eventuella fel åtgärdas omedelbart bör detta avtalas separat.

Huvudregeln är dock att säljaren avgör hur felet skall avhjälpas. Köparens rätt att begära omleverans begränsar sig till de situationer där felet är av väsentlig betydelse för köparen och säljaren insåg eller bort inse detta och att omleverans kan ske utan olägenhet för säljaren. Vid köp av specialtillverkad vara torde reparation eller utbytande av delar vara det som kan komma ifråga.

24. I de fall då varan inte uppgår till avtalad kvantitet men, efter vad köparen måste anta, säljaren är i god tro, dvs. att säljaren trodde att varan levererats till fullo, skall detta bedömas som fel i varan och inte som leveransförsening.

25. Exempel på befrielsegrunder är arbetskonflikt och varje annan *omständighet som part inte kan råda över* såsom eldsvåda, krig, mobilisering och oförutsedda militärinkallelser av motsvarande omfattning, rekvisition, beslag, valuta- och handelsrestriktioner, uppror eller upplopp, energikris och naturkatastrofer.